

PETRUS CESATUS.

Magnopere dolemus, post ingentes conatus perquampauca potuisse colligi de viri virtutibus, cujus nomen sine dubio referri debet inter prima, et clarissima Mexicanæ Societatis. Nobis quidem non contigit, hujus consuetudine fungi, vitamque ipsius inculpatam cominus perscrutari, nisi ad Castrum Divi Petri, cum octogenario major postremam aetatem ageret. Sed tum ab intimis colloquiis, quæ nobis eo tempore licuit cum ipso consecrere, tum etiam ab universorum acclamatione, satis compèrimus, hominem fuisse innocentia, religioneque singularem, animi candore columbam, mansuetudine laudabilem in paucis, christiana verò demissione dignum omnino, quem legat cum admiratione posteritas. Is fuit Petrus Cesatus, qui patriam habuit Xaltenangum, oppidum Novæ Galleciæ sub Guadalaxarensi Pontifice. Decimo tertio Kalendas Februarias, anno 1696. natus est Patre, cujus erat nobilissima in Mediolanensibus origo; Matre vero, cui par claritudo ab Hispanis ad illum orbem translatis. Et paternus quidem Cesati avus fuerat unus e Senatoribus Regiis, qui toti Novæ Galleciæ, quam longissime illa patet, Guadalaxaræ jus dicunt. Cum pueritiam laudabiliter Petrus traduxisset, mature pertæsus rerum hu-

mana

manarum, Societatis militiam secutus est, Te-potzotlanensi tirocinio aggregatus quinto Novas Majas, anno sæculi currentis undecimo, ætatis decimo quinto vix completo. Tiro religionibus ferventissimus, consuetudine cum æqualibus admodum affabilis, et mirifice demissus, placitis Majorum obsequentissimus; post biennium transivit ad politiores litteras, atque inde ad graviores philosophiæ, theologiæque disciplinas, quarum emensus cum laude curricula, meruit inter primos coronari, Magistrorum judicio designatus, ut Theologiæ, jurisque Pontificii theses Angelopoli propugnans, diem totum ageret in palæstra litteraria.

Guatimalam, urbem Mexico distantem nongentis fere milliaribus, ut grammaticam primum; deinde philosophiam traderet, jussus contendere; tametsi jam tentatus valetudine, potens tamen animi viribus iter arripuit, et summa cum accuratione quinquennium in eo munere collocavit. Appellatus postmodum Theologiæ Doctor in Angelopolitanis, magnam vitæ partem ibi posuit, omnibus probatus, et laudatus, uni sibi despectus, et flocci habitus. Quæ sane opinio de semet incredibiliter vilis innumeras fluctuationes in ejus animo commovebat: nam ineptum, et rudem, et hominum imperitissimum cum ex animo se crederet; in perpetuis erat secum ipse confligendi conatibus; et honores Magisterii reformidabat; et ad laudes, quæ illud consequerentur, velut ad conviciium exhorrescebat; et penitus mirabatur,

T 4 tan-

tanquam ad monstri speciem, quod hominem nullo numero habendum, qualem se putabat, in hoc honorum curriculo Magistratus Provinciae collocassent; ac fortasse, ut aiebat, cum Societatis dedecore, tot annos retinissent: a quo quidem dedecore nihil erat alienum magis; cum tot annos ipse inter praecipuos et doctis hominibus Angelopoli esset, atque a prudente se se christianae virtutis odore, venerationi semper cunctis fuisset demississimus, et prudentissimus vir. Sed cum Cesatus esset ex illis bonis mentibus, quae ibi (quod Gregorius laudat) culpam agnoscunt, ubi culpa non est; praeter vilem suimet opinionem, intestinus etiam anxiarum cogitationum aestus cruciabat, exagitabatque perpetuo metuentem Deo displicere: atque inde quidquid ageret, impeditissimis dubitationum ambagibus torqueri cernebatur, num id agere posset? num culpa vacaret? Jusjurandum vero, quod emitte Magistri tenebantur, de doctrina Sociorum, qui postremum in re philosophica, theologicaque periculum subibant; mirum erat, quantum anxietatis, et negotii Cesato afferret: nam aut verebatur, animo se non satis intento adfuisse propugnationi thesium; aut penitus negabat, tantum sibi esse doctrinae, ut iudicium pronuntiaret. Quam quidem horarum omnium dimicationem, ab immodico timore natam, in suis omnibus factis, et verbis, et cogitatis, Deo displicendi, toto vitae cursu perpetuavit, et in sepulchrum intulit. Nullum certe gravius bel-

bellum amanti Deum, quam ejusmodi non interruptae ad summos canos anxietates, et ab his animus nullo unquam oblectamento delibutus!

Interea Cesatus Angelopoli praeter Magisterii vigilias, oratorium etiam munus, facili, et neque invenusta, neque debili eloquentia et domi, et foris exercebat: et qui tot secum ipse anxietatibus cruciabatur, ab aliis erat quaesitus consilii causa, quibus miti, ac prudenti sapientia solatium porrigebat: nec deerant, quos in sacris confessionibus frequenter expiaret. Quibus ad plures annos exactis occupationibus, designatus Mexici Praefectus Marianae Sodalitatis, quam a Dolente Virgine vocabant, paucos menses in eo munere posuit; cui muneri ut satisfaceret, tametsi doctrina, et virtutibus excellebat, pares tamen immenso labori vires non habebat. Eloquentia quidem in dicendo praestabat, eaque vere oratoria, nervosa, crebrisque conspersa sententiarum luminibus, quas ab assidua Doctorum Ecclesiae lectione derivarat. Sed cum esset ejusmodi Praefecti, pagos aliquot Mexicanae ditionis bis in anno sacris expeditionibus lustrare; quod onus gravissimum robustam oppido valetudinem exigebat; brevi Cesatum ab eo loco Majores removerunt, eique Sociorum institutionem, qui tertiae in re pietatis probationi dabant operam Angelopoli, commiserunt. Hujus administrationis, quae tanti erat in Societate momenti, partes omnes attigit toto decennio: cum Sociis enim, quos institue-

bat,

bat, erat eximiae charitatis, et summae mansuetudinis; quin ab iis, qui fortasse peccarent, corrigendis deficeret. Nemo fuit toto illo tempore, qui vel acerbam verborum severitatem, vel vultum superciliosum, vel infestum animum ulla significatione sibi a Cesato demonstratum conquereretur; nemo, qui temperantiam ejus non suspiceret, atque apertissime praedicaret. Intelleximus a viro quodam nobis familiarissimo, interdum se, cum levissime objurgaretur a Cesato, data opera vultum induisse gravio-rem, quam solebat; quod cum animadverteret Cesatus, nihil non tentabat tum faceto quodam sale, tum blandissimis urbanitatis verbis, ut fucatum moerorem ab objurgato removeret. Fuit alter, morosus quidem homo, et difficili natura, qui convicia in Cesatum evomere coram testibus ausus est: Cesatus autem non modo, cum furentem inaudiret, mirifice temperans obmutuit; verum et postea quemdam ex iis, qui adfuerant, serio consuluit, num ei videretur oportere, ut ipse, qui sponte lacessitus fuerat, injuriamque solo silentio vindicaverat, veniam ab lacessente postularet?

In his autem aetatis annum agebat secundum, et septuagesimum, cum, pulsus Mexico Sociis, longissimae navigationi se commisit. Ab senectutis incommodis, et ab inclinata valetudine credebatur Cesatus resistere diu non posse maris jactationibus, quibus nunquam assueverat. Sed praestantia virtutis hominem supra naturae vires extollere videtur! Alacris, et se-

et serenus in paucis navim ille conscendit, nec ab hac serenitate, atque animi vigore, toto navigationis tempore defecit; ut ut iter nactus fuerit molestum, periculosum, atque inprimis difficile, tum ab incredibili diuturnitate, tum ab assiduis procellis, tum vero a fulmine, quod malum in duas partes horrendo fragore disruptit, vectores, et nautas exterruit, atque in praesentissimo naufragii periculo constituit. A Corsis in Italiae continentem transductus fuit Cesatus cum Sociis aliquot levi cymbula; quae procelloso vento, et fluctibus immane jactata, divertit a propinquis Januensium littoribus, et Centumcellas attingit. Josephus Castillus, qui Socios in ea cymba navigantes regebat Superior, illuc litteras Romam immisit ad summum Societatis Magistratum; cui cum nuntiaret, tempestate agitados in eum portum devenisse, ac praeterea describeret Cesati devexam aetatem, et fractam valetudinem; enixe flagitabat, ut liceret Sociis omnibus in eum locum appulsis, itinere terrestri contendere ad eam Italiae partem, quae Mexicanis destinabatur. Cum autem placuisset Majoribus, uni Cesato, et Socio valetudinis ejus administro, id permittere; Cesatus illico Romam immigravit. Dies aliquot ibi commoratus est, benevolentiae significationibus ab supremo Sociorum Antistite cumulatus; qui sane Antistes venerandi senis demissionem, mansuetudinem, et castigatissimos mores laudavit, praedicavit, suspexit. Inde vero Bononiam cum deferretur Cesatus, vitam ad-

mo-

modum inculpatam, et caelesti genio prorsus dignam instituit: nam domo fere nunquam, raro autem e cubiculo pedem efferens; diu, noctuque totus erat in Divinis meditationibus. Venientes ad se Socios, hilari semper vultu, suavissimisque verbis excipiebat; sed illum certe non convenires, nisi paratus esses ad sermonem de caelestibus, aut alia re pietatis agendum. Ita partim Bononiae, partim ad Castrum Divi Petri, totum decennium, et paucos menses in summa innocentia, perpetuisque cum Deo colloquiis transegit. Postremis vero mensibus lecto semper affixus, mirabile fuit exemplar christianae fortitudinis: nam praeter tranquillam pietatem, qua imminentem sibi mortem aspiciebat, ac de ipsa, tanquam de peregrinatione in mortalibus, loquebatur; etiam a positura corporis, nunquam fere non eodem latere jacentis, immensos cruciatus, et perpetuam eo latere plagam, omnino silens, heroe digna tolerantia sustinuit. Quinto demum Kalendas Martias, anno 1780, aetatis ejus currente quinto supra octogesimum, sacris lustratus omnibus, quasi dulcissimo somno correptus, animam emisit in Divi Petri Castro. Parentatum illi fuit in templo coenobitarum Divi Francisci, turmatim eo die confluentibus oppidanis, ut virum venerarentur, quem, dum vixerat, semper in cubiculo latentem, nisi ab inolescente sanctitatis opinione, fere non noverant.

Temperantissima demissio Cesato fuit semper in amoribus; et haec virtus linea debet

esse

esse potissima in ejus imagine, quoties virum hunc animo velis tibi fingere. Vilem quidem, imo pessimam de se in rebus omnibus opinionem disseminari, et nihili ab universis hominibus haberi, non solum gaudebat ille, verum et totis conatibus procurabat. Postremis praesertim vitae annis, accedentem ad se quemlibet rogabat infimis precibus, ut se miserum, inutilem, et nefarium peccatorem Deo commendaret: ac sane se talem esse, tanta efficacia persuadere conabatur, ut, hominem ex animo loqui, nemo fuerit unus, qui dubitaverit. Religionem in Numen Eucharisticum a puero coluit, et toto vitae cursu perpetuavit; et cum adoraturus hoc Numen, in templo genuflectebat, totus in rem pietatis videbatur intentus, ad omnigenam modestiam compositus, et prae summa reverentia non alio, nisi ad aram, oculos audebat attollere. Mariam Virginem, et Matrem ejus Divam Annam praecipuo post Numen amore prosequabatur, ad easque assiduus velut ad certum in humanis casibus asylum confugiebat. Blandus cum omnibus in familiari consuetudine, nec unquam temere propendens, ut male de aliis judicaret; solum suimet censor erat acerrimus, et severissimus Aristarchus. In Societatis legibus observandis mirae fuit, et constantissimae perfectionis; et tanti momenti judicabat, ab Sociis omnibus has coli, et custodiri, ut, cum animadvertendum esset in eos, qui peccare adversus ipsas obstinarent, paululum durioris esset consilii. Major

res

res observabat, quanta mortalem mortalis potest reverentia; nec ut iis confestim obediret, imperati rationem exquirebat; nec unquam ab ipsorum nutu non pependit. Cum primum intuitus est Supremum Societatis Praepositum, e vestigio se se ad ejus pedes venerabundus projecit, tanquam vidisset Lojolam familiae conditorem; ac fere contremiscere visus est, velut Tobias ad caelestem Angelum sibi manifestatum; nec nisi aegre, atque iteratis conatibus obtinuit Magistratus ille, ut senex peregrinus exurgeret, assidensque colloqueretur. Ita motus animi compescuit, ac fraenavit, ut pari semper esset vultu, vel adversa, vel secunda contingerent; nec aut morosus, aut iracundus unquam visus est. Carnem perpetua valetudine maceratam, castigavit etiam nihil palato indulgens, et cibi parcitatem ad inediae fines prorevexit: ejus enim quotidianum alimentum uncias duodecim fere non aequabat. Poma imprimis eum delectabant; sed ab iis abstinuisse longo tempore, familiaris quidam animadvertit; eoque vita functo, compertum est in ejus scripto, id obsequium Superis obtulisse. Satis haec sint, ne pereat omnino tanti viri memoria; caeteroquin plures ejus virtutes hausit ipsius rara modestia; cujus industria nihil fere non commune cum caeteris, in externis Cesati factis eluxit.

EMMA-

EMMANUEL ARCE.

NEminem certe vidimus, qui misericordii charitate in homines excelluerit, nec uberrimos ab ea fructus aliquando collegerit: haec enim est ea virtus Deo charissima, quam incomitatam, et solam progredi, virtutes aliae non patiuntur. Cujus rei luculentum testimonium habemus Emanuelem Arcem, quem eximia charitas in sui similes ad plurium virtutum eminentiam extulit, et ad pretiosam, uti speramus, in conspectu Domini mortem, et ad miram in ea terrorum hora serenitatem deduxit. Thermopoli, oppido Novae Galleciae, quas vulgo appellari Aquas Calidas, alibi demonstravimus, generosis Parentibus natus est Nonis Aprilis, anno 1725; aetatis autem undevicesimo fere completo, Societatem ardentem optavit, et Nonis Martiis, anno saeculi vertentis quarto et quadragesimo, voti compos factus est. Tirocinii biennium, et studiorum curricula confecit, utrobique laudatus ab ingenio, et pietate; tametsi a quodam subrustico loquendi, et in omnibus agendi genere, virtutum suarum venustatem non admodum explicaret. Ad sacros ordines vocatus, continuo miros exeruit conatus ad animos juvandos in sacro poenitentiae subsellio; qui sane fuerunt sudores ipsi gratissimi, et nunquam intermissi, quo